

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет

Введено в дію наказом ректора
№0343-І від 16 квітня 2020 р.

ПРОГРАМА УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ

Суми - 2020

МОН України	Програма управління відходами	Стор. 2
СумДУ		Версія 01

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	2
2. АНАЛІЗ ПОТОЧНОГО СТАНУ	4
2.1. Загальна характеристика системи поводження з відходами	4
2.2 Дані щодо утворення окремих видів відходів та поводження з ними.....	6
3. ЦІЛІ, ЗАВДАННЯ ТА ЗАХОДИ ПРОГРАМИ	12
3.1 Цілі та завдання	12
3.2 План заходів.....	13
4. ОРГАНІЗАЦІЯ СУПРОВОДЖЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ	25

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Однією з важливих місій Сумського державного університету є діяльність спрямована на реалізацію глобальних цілей Сталого розвитку¹, зокрема в частині управління відходами.

Згідно з University Impact Rankings від Times Higher Education СумДУ входить до ТОП групи університетів світу, за міжнародним екологічним рейтингом GreenMetric займає лідерські позиції серед ЗВО України та світу.

Рішенням вченої ради університету (протокол №5 від 12.12.2019 р.) схвалено Екологічну політику СумДУ, яка, серед іншого, включає наступні зобов'язання:

- зменшувати використання паперу, пластику, предметів одноразового використання;
- зменшувати утворення відходів (у т.ч. небезпечних) та запроваджувати ефективні методи поводження з ними.

Стратегічною метою Програми є мінімізація впливу на довкілля та людину, зумовленого утворенням відходів та поводженням з ними. Мінімізація впливу на довкілля та людину розглядається в довгостроковій перспективі як в межах, зумовлених безпосередньо діяльністю університету, так і більш широко, в межах, де університет може здійснювати впливи на процеси, що відбуваються у суспільстві, управлінські рішення тощо.

Операційними цілями є:

- вдосконалення та підтримання системи управління відходами СумДУ;
- мінімізація обсягів утворення відходів;
- збільшення частки відходів, що направляються на перероблення;

¹ Глобальні Цілі сталого розвитку були затверджені у 2015 році на саміті ООН з питань сталого розвитку

МОН України	Програма управління відходами	Стор. 3
СумДУ		Версія 01

- розвиток інформаційно-просвітницької, методичної та консалтингової підтримки з боку СумДУ діяльності органів влади, суб'єктів господарювання, громадськості та інших зацікавлених сторін, що відноситься до сфери управління відходами.

При розробленні програми враховувалися чинні вимоги національного законодавства у сфері поводження з відходами, принципи управління відходами закріплені Директивами ЄС та Національною стратегією управління відходами в Україні до 2030 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 820-р.

Пріоритетність рішень визначається ієрархією методів поводження з відходами, встановленою Директивою 2008/98/ЄС про відходи (рамковою):

- пріоритет 1 рівня – запобігання утворенню відходів;
- пріоритет 2 рівня – підготовка до повторного використання;
- пріоритет 3 рівня – перероблення (рециклінг) відходів;
- пріоритет 4 рівня – інша утилізація, у т.ч. з отриманням енергії;
- пріоритет 5 рівня – видалення (захоронення).

Питання мінімізації обсягів використання паперу, пластику та предметів одноразового використання включені до програми, як такі, що відносяться до найвищого пріоритету ієрархії методів поводження з відходами: «запобігання утворенню відходів».

Діяльність за програмою відповідає Цілі Сталого розвитку 12: «Відповідальне споживання та виробництво».

При розробленні програми приймаються до уваги критерії міжнародних рейтингів за напрямками програми, а саме:

- University Impact Rankings від Times Higher Education передбачає:
  - наявність в університеті політики поводження з відходами;
  - наявність в університеті політики мінімізації використання пластику та предметів одноразового використання;
  - поширення зазначених політик на постачальників послуг та підрядників;
  - наявність обліку відходів (утворення, перероблення, захоронення).
- Рейтинг GreenMetric передбачає:
  - наявність в університеті програми рециклінгу відходів;
  - наявність програми скорочення використання паперу і пластику в кампусі;
  - перероблення та подальше використання органічних відходів (харчових та рослинних);
  - управління неорганічними відходами;
  - управління небезпечними відходами.

Дія цієї Програми розповсюджується на базовий ЗВО. Управління відходами позабазових структурних підрозділів СумДУ здійснюється у відповідності до вимог чинного законодавства та їх внутрішніх нормативних документів.

МОН України	Програма управління відходами	Стор. 4
СумДУ		Версія 01

2. АНАЛІЗ ПОТОЧНОГО СТАНУ

2.1. Загальна характеристика системи поводження з відходами

Утворення відходів

У Сумському державному університеті утворюються відходи від господарсько-побутової, наукової, навчальної та інших напрямів діяльності, зокрема:

- ресурсоцінні відходи (папір, пластик, скло, метал)
- відходи від ремонтів та будівництва;
- відходи від утримання та ремонтів автотранспорту (у т.ч. небезпечні);
- відходи, що утворюються в системі освітлення (у т.ч. небезпечні);
- відходи електричного та електронного обладнання;
- медичні відходи;
- відходи від утримання зелених насаджень;
- тверді побутові відходи;
- інші в незначних кількостях.

Регуляторні документи СумДУ у сфері управління відходами

Внутрішні документи, які стосуються регулювання діяльності університету з питань управління відходами, у т.ч. попередження їх утворення, наведені у відкритому реєстрі нормативної бази СумДУ та включають:

- Наказ ректора СумДУ від 29.01.2019 № 0062-І «Про розподіл повноважень на загальноуніверситетському рівні в сфері екологізації діяльності СумДУ»;
- Наказ ректора СумДУ від 25.07.2011 № 611-І «Про упорядкування збору утильсировини»;
- Документи, які передбачають заходи поширення документообігу на базі інформаційних технологій з відповідним зменшенням використання паперу, зокрема:
  - Наказ ректора СумДУ від 30.05.2018 № 0404-І «Про наповнення архіву та інституційного репозитарію кваліфікаційними випускними роботами»;
  - Положення про навчально-методичні електронні видання Сумського державного університету, ухвалене Вченою радою університету (протокол №5 від 22.12.2006 р);
  - Наказ ректора СумДУ від 10.12.2019 № 0895-І «Про наступний етап впровадження електронного документообігу»;
  - Наказ ректора СумДУ від 24.05.2019 № 0376-І «Про впровадження електронних відомостей обліку успішності»;
- Інші документи.

МОН України	Програма управління відходами	Стор. 5
СумДУ		Версія 01

Збирання відходів

У СумДУ запроваджено систему роздільного збирання відходів, зокрема:

- ресурсоцінних відходів (папір, пластик);
- небезпечних відходів (люмінесцентні лампи);
- специфічних відходів, що потребують спеціального поводження (відходи електричного та електронного обладнання, медичні відходи);
- інших відходів, що не є небезпечними.

Встановлено близько **160** контейнерів для роздільного збирання паперу і пластику. Роздільно зібрані відходи передаються для подальшої утилізації або видалення спеціалізованим організаціям, що надають послуги у сфері поводження з відповідними відходами.

Змішані тверді побутові відходи та окремі види відходів, що утворюються в процесі діяльності університету та не відносяться до небезпечних, або таких, що потребують спеціального поводження, вивозяться спеціалізованим надавачем послуг на полігон твердих побутових відходів.

Обсяг утворення твердих побутових відходів, що вивозяться на захоронення (згідно з договором про надання послуг у сфері поводження з побутовими відходами) складає:

- у 2018 році – 3100 м³ (≈581 тонна) на рік;
- у 2019 році – **3250 м³ (≈609 тонн)** на рік.

Оплата за послуги у сфері поводження з відходами (вивезення та захоронення) склала у 2019 році – близько **380 тис. грн на рік**.

Пілотні ініціативи СумДУ

З вересня 2018 р. бібліотекою СумДУ за підтримки Goethe Institute (Німеччина) реалізується проєкт «Зелена бібліотека». Основною метою проєкту є сприяння впровадженню Цілей сталого розвитку ООН через інформування, навчання та власний приклад відповідального споживання, сортування, перероблення відходів. За проєктом встановлено **35** контейнерів для сортування відходів: паперу, паперових стаканчиків, ресурсоцінної сировини (пластик, скло, метал), кришечок, батарейок та змішаного сміття.

У 2018-2019 рр. зібрано та відправлено на перероблення:

- 300 кг макулатури;
- 1000 паперових стаканчиків;
- 50 кг батарейок;
- 30 кг ресурсоцінної сировини (пластик, скло, метал);
- 3 кг пластикових кришечок з ПЕТ-пляшок.

За проєктом реалізується діяльність з популяризації екологічного способу життя та академічної культури, здійснюється участь в екологічних акціях. Більш детальна інформація представлена на сайті проєкту².

² <https://library.sumdu.edu.ua/uk/biblioteka/library-projects/zelena-biblioteka.html>

2.2 Дані щодо утворення окремих видів відходів та поводження з ними

У даному підрозділі наведений аналіз утворення окремих видів відходів, характерних для діяльності університету, а також дані щодо поточних способів поводження з цими відходами, включаючи попередження їх утворення.

Окремо наведені дані щодо використання університетом предметів одноразового використання з метою розроблення заходів, спрямованих на мінімізацію впливу на довкілля, пов'язаного з цими матеріальними потоками.

Використання паперу та поводження з відходами паперу

Використання первинного паперу³

Сумським державним університетом споживається переважно ксероксний папір. Крім того, здійснюється споживання паперу типографією. Обсяги споживання паперу в типографії визначаються обсягами замовлень щодо виготовлення друкованої продукції.

Споживання ксероксного паперу здійснюється усіма структурними підрозділами та особами, що навчаються.

Облік первинного паперу, який споживається структурними підрозділами СумДУ здійснюється на складі університету. Дані про обсяги споживання паперу за роками наведені в таблиці 1.

Таблиця 1. Дані про обсяги споживання паперу формату А4 за роками

Показник	Одиниці вимірювання	2018	2019
1	2	3	4
Споживання паперу (без урахування наукових тем)	пачок	2353	2562
	кг	5775	6313
	кг на особу, яка навчається	0,40	0,46
Споживання паперу за науковими темами	пачок	829	933
	кг	2036	2320
Споживання паперу усього	пачок	3182	3495
	кг	7811	8632

Утворення відходів паперу

У СумДУ утворюються наступні види відходів паперу:

- ксероксний папір після його використання;
- документи після закінчення терміну зберігання в архіві;
- пакувальний папір / картон;
- відходи паперу в типографії;
- списані книги, журнали, газети в бібліотеці;
- інше в незначній кількості.

³ Первинний папір – папір, який придбаний та ще не був використаний

Зменшення обсягів споживання паперу

Одним із шляхів зменшення обсягів споживання паперу є розвиток електронного документообігу, а також запровадження та розширення застосування дистанційної і змішаної форм навчання, які передбачають переведення основної кількості навчальних завдань в електронну форму виконання і звітування.

Таблиця 2. Дані щодо внутрішнього документообігу

Найменування показника	2018	2019
1	2	3
Внутрішній документообіг⁴, одиниць усього	34393	42393
	100%	100%
Обіг паперових документів внутрішніх⁴, одиниць	23058	29632
	67%	70%
Обіг електронних документів внутрішніх без урахування навчального процесу⁴, одиниць	11335	12761
	33%	30%

Використання вторинного паперу⁵

Вторинний папір широко використовується структурними підрозділами СумДУ для внутрішнього використання і заміни первинного ксероксного паперу. Основним джерелом вторинного паперу є студентські роботи, що не потребують архівування.

Передача з архіву паперу (документів після завершення терміну зберігання) для його повторного використання структурними підрозділами не здійснюється за причиною можливого виникнення ризиків академічної недоброчесності.

Передача відходів паперу на перероблення (рециклінг)

У СумДУ організовано п'ять потоків роздільно зібраних відходів паперу:

- 1) Документи, що підлягають архівації передаються на зберігання до архіву СумДУ. Після закінчення терміну зберігання документи централізовано передаються на макулатуру.
- 2) Література, що списується бібліотекою СумДУ, разом з папером зібраним за системою роздільного збирання проєкту «Зелена бібліотека» передається на макулатуру.
- 3) Використаний ксероксний папір, у т.ч. документи, що не підлягають архівації роздільно збираються структурними підрозділами та

⁴ накази з основної діяльності; накази з особового складу викладачів та співробітників; накази з особового складу студентів; накази післядипломної освіти; накази про заохочення та матеріальну допомогу; накази з адміністративно-господарських питань; накази про відрядження; довідки (про зарплату, роботу, навчання тощо); внутрішня кореспонденція (службові записки, заяви тощо).

⁵ вторинний папір – папір, що був використаний за призначенням, для якого був виготовлений / придбаний, але придатний для повторного використання для будь-яких цілей. Наприклад, ксероксний папір, який був використаний для друку з одного боку і є придатним для друку з іншого боку.

передаються на макулатуру через пункт прийому утильсировини СумДУ.

- 4) Використаний ксероксний папір, у т.ч. документи, що не підлягають архівації роздільно збираються структурними підрозділами та передаються на макулатуру безпосередньо.
- 5) Централізоване роздільне збирання відходів паперу. Зібраний папір передається через загальну систему роздільного збирання відходів надавачу послуг у сфері поводження з побутовими відходами.

Таблиця 3. Дані щодо передачі паперу спеціалізованим організаціям в якості макулатури

Структурний підрозділ СумДУ	Одиниці вимірювання	Значення	
		2018	2019
1	2	3	4
Архів	кг	1470	4700
	грн	5145,00	8930,00
Пункт прийому утильсировини	кг	≈50	≈50
	грн	175,00	95,00
Бібліотека	кг	4668	1214
	грн	15590,50	2550,00
Усього по СумДУ	кг	6187,80	5964,29
	грн	20910,50	11575,00

Використання пластику та поводження з відходами пластику

Використання пластику

У діяльності СумДУ наявні наступні основні варіанти використання пластику:

- виготовлення на замовлення університету брендovаних полімерних пакетів з логотипом СумДУ або з символікою окремих структурних підрозділів;
- використання пластикових файлів в адміністративній роботі, науковій діяльності та навчальному процесі;
- використання пластикових швидкозшивачів в адміністративній роботі, науковій діяльності та навчальному процесі;
- використання поліетиленових пакетиків в комплексі громадського харчування;
- використання одноразового пластикового посуду.

Утворення відходів пластику

У СумДУ утворюються наступні види відходів пластику:

- полімерні брендovані пакети після їх використання;
- пластикові файли та швидкозшивачі після їх використання студентами та структурними підрозділами;
- пластиковий одноразовий посуд після його використання;
- ПЕТ-пляшки з-під напоїв;
- полімерна тара та упаковка з-під закуплених товарів;

- полімерні медичні відходи;
- інше в незначній кількості.

Зменшення обсягів утворення відходів пластику

З метою зменшення обсягів утворення відходів пластику СумДУ надає перевагу закупівлі одноразових паперових стаканчиків перед пластиковими.

Передача відходів пластику на перероблення (рециклінг)

У СумДУ організовано централізоване роздільне збирання відходів пластику та їх передача через загальну систему роздільного збирання відходів надавачу послуг у сфері поводження з побутовими відходами.

За проєктом «Зелена бібліотека» здійснюється окреме збирання ресурсоцінного пластику та пластикових кришечок з ПЕТ-пляшок.

Використання предметів одноразового використання

У діяльності СумДУ використовуються предмети одноразового використання, серед яких особливої уваги заслуговують: одноразові стаканчики, одноразовий посуд, пластикові пакетики.

На території університету встановлені каво-апарати, провадять господарську діяльність інші суб'єкти господарювання, що здійснюють продаж безалкогольних напоїв, у т.ч. чаю, кави, соку тощо. Така діяльність супроводжується використанням предметів одноразового використання та утворенням відповідних відходів.

Таблиця 4. Дані щодо придбання одноразових стаканчиків

Найменування	Одиниці вимірювання	Значення	
		2018	2019
1	2	3	4
Одноразові паперові стаканчики	шт.	116212	153125
	грн	592,68	842,19
Одноразові пластикові стаканчики	шт.	20428	20235
	грн	32,68	42,49
Одноразові стаканчики, усього	шт.	136640	173360
	грн	625,37	884,68

Поводження з будівельно-ремонтними відходами

У разі виконання ремонтних і будівельних робіт на території університету сторонніми організаціями, відповідальність за поводження з відходами, що при цьому утворюються закріплюється за відповідними виконавцями робіт.

Відходи від ремонтів і будівництва, що утворюються при виконанні таких робіт власними силами університету, видаляються разом з твердими побутовими відходами. Окремий облік утворення будівельно-ремонтних відходів не здійснюється.

Поводження з відходами електричного та електронного обладнання

Відходи електричного та електронного обладнання переважно являють собою комп'ютерну та іншу оргтехніку, що вийшла з експлуатації. Такі відходи повинні передаватися спеціалізованим організаціям для подальшої утилізації або видалення. У 2018, 2019 роках університетом не здійснювалася передача спеціалізованим організаціям комп'ютерної та іншої оргтехніки, що вийшла з експлуатації, а також інших відходів електричного та електронного обладнання.

Відходи від утримання зелених насаджень

Відходи, від утримання зелених насаджень, університетом самостійно вивозяться на спеціалізований міський полігон для складування рослинних відходів. Рослинні відходи приймаються на полігон безкоштовно. При цьому університет несе витрати на транспортування цих відходів до полігону в обсязі орієнтовно **3500 грн/рік**. Дані про обсяг переданих відходів наведені в таблиці 5. Частина таких відходів утилізується в якості дров паливних у власних твердопаливних котлах.

Компост з біовідходів в СумДУ не виготовляється. При цьому щорічно закуповується компост для власних потреб (табл. 5). Вартість компосту на початок 2020 року складає орієнтовно **8 грн/кг**. Фактична потреба університету в компості перевищує обсяги його закупки.

Таблиця 5. Дані щодо поводження з відходами від утримання зелених насаджень

Показник	Одиниці вимірювання	Значення	
		2018	2019
1	2	3	4
Вивезення на полігон відходів від утримання зелених насаджень	м ³	225	225
	тонн	56	56
	грн	-	-
Закупівля компосту	тонн	0,250	0,450
	грн	115	3375

Поводження з відходами від утримання та ремонтів автотранспорту

Відходи від утримання та ремонтів автотранспорту частково залишаються на СТО⁶ під час ремонтів та технічного обслуговування, частково передаються спеціалізованим організаціям (табл. 6) на утилізацію.

⁶ СТО – станція технічного обслуговування автомобілів

Таблиця 6. Передача спеціалізованим організаціям окремих категорій відходів від утримання та ремонтів автотранспорту

Найменування відходів	Одиниці вимірювання	Значення		Фінансові умови передачі відходів
		2018	2019	
1	2	3	4	5
Автомобільні шини, що вийшли з експлуатації	шт	38	56	Кошти сплачені університетом
	грн	313	1320	
Акумулятори автомобільні, що вийшли з експлуатації	тонн	0,111	0,274	У 2018 році кошти отримані університетом У 2019 році кошти сплачені університетом
	грн	+410	-540	

При передачі автомобільних шин, що вийшли з експлуатації, університет платить організації за приймання цих відходів та їх утилізацію.

Щодо відпрацьованих автомобільних акумуляторів ситуація виглядає інакше. Ресурсна цінність цих відходів зазвичай перевищує витрати на їх збір, перевезення та утилізацію і тому за них можна отримувати кошти. Так у 2018 році університет отримав за 111 кг відходів 410 грн. При цьому на ринку є організації, що приймають відпрацьовані автомобільні акумулятори за умови доплати за це з боку утворювача відходів. Так у 2019 році університет сплатив за передачу 274 кг відходів 540 грн. І в першому і в другому варіантах передача відпрацьованих автомобільних акумуляторів здійснюється виключно спеціалізованим організаціям, що мають відповідні ліцензії.

Поводження з небезпечними відходами

Відходи, що утворюються в системі освітлення та відносяться до небезпечних, а саме люмінесцентні лампи, передаються спеціалізованій організації для їх подальшого знешкодження.

Медичні відходи, що відносяться до небезпечних передаються спеціалізованим організаціям для їх подальшого знешкодження або утилізації.

Дані щодо передачі небезпечних відходів спеціалізованим організаціям наведені в таблиці 7.

Таблиця 7. Передача небезпечних відходів спеціалізованим організаціям

Найменування відходів	Одиниці вимірювання	2018	2019	Фінансові умови передачі відходів
1	2	3	4	5
Люмінесцентні лампи	шт.	1192	1630	
	грн	12155	17930	Кошти сплачені університетом
Медичні відходи категорії В (утворюються в університетській клініці)	тонн	0,0	0,1	
	грн	0,0	1800,0	Кошти сплачені університетом

3. ЦІЛІ, ЗАВДАННЯ ТА ЗАХОДИ ПРОГРАМИ

3.1 Цілі та завдання

Ціль 1. Вдосконалення та підтримання системи управління відходами СумДУ.

Завдання 1.1. Забезпечення дотримання вимог національного законодавства щодо поводження з відходами.

Завдання 1.2. Вдосконалення системи внутрішнього обліку утворення відходів та поводження з ними.

Завдання 1.3. Розроблення положення про екологічний фонд СумДУ.

Ціль 2. Мінімізація обсягів утворення відходів.

Завдання 2.1. Мінімізація обсягів використання первинного паперу.

Завдання 2.2. Збільшення частки заміщення первинного паперу вторинним.

Завдання 2.3. Мінімізація обсягів використання пластику (у т.ч. пластикової тари та пакувальних матеріалів).

Завдання 2.4. Мінімізація обсягів використання предметів одноразового використання.

Завдання 2.5. Мінімізація обсягів утворення відходів електричного та електронного обладнання.

Завдання 2.6. Мінімізація обсягів утворення небезпечних відходів.

Ціль 3. Збільшення частки відходів, що направляються на перероблення.

Завдання 3.1. Вдосконалення роздільного збирання ресурсоцінних відходів.

Завдання 3.2. Компостування біовідходів.

Завдання 3.3. Повторне використання та перероблення відходів електронного та електричного обладнання.

Ціль 4. Розвиток інформаційно-просвітницької, методичної та консалтингової підтримки з боку СумДУ діяльності органів влади, суб'єктів господарювання, громадськості та інших зацікавлених сторін, що відноситься

МОН України	Програма управління відходами	Стор. 13
СумДУ		Версія 01

до сфери управління відходами.

Завдання 4.1. Інформаційно-просвітницька діяльність, орієнтована на співробітників та осіб, що навчаються у СумДУ, а також широкі кола громадськості.

Завдання 4.2. Наукова, експертна та інша підтримка і надання послуг органам влади та суб'єктам господарювання.

3.2 План заходів

Ціль 1. Вдосконалення та підтримання системи управління відходами СумДУ

Завдання 1.1. Забезпечення дотримання вимог національного законодавства щодо поводження з відходами

Захід 1.1.1. Проведення інвентаризації відходів СумДУ та внутрішнього аудиту виконання вимог законодавства в сфері поводження з відходами

На першому етапі необхідно провести інвентаризацію відходів СумДУ⁷.

За результатами інвентаризації відходів буде систематизовано інформацію про джерела утворення відходів, обсяги утворення відходів, проведено аналіз дотримання вимог законодавства на усіх етапах поводження з відходами.

Термін виконання: березень – червень 2020 року.

Відповідальний: проректор з адміністративно-господарської частини Положій А.М.

Діяльність за напрямом здійснюється із залученням співробітників наукового центру прикладних екологічних досліджень (Лазненко Д.О.).

Захід 1.1.2. Впорядкування діяльності СумДУ в сфері поводження з відходами

За результатами інвентаризації відходів буде визначений показник загального утворення відходів, необхідність складання реєстрової карти об'єкту утворення відходів, подачі декларації про відходи⁸.

У разі виявлення підчас проведення інвентаризації відходів прогалин щодо виконання вимог законодавства в цьому напрямі, будуть вжиті заходи для їх усунення.

Термін виконання: березень – червень 2020 року.

Відповідальний: проректор з адміністративно-господарської частини Положій А.М.

Діяльність за напрямом здійснюється із залученням співробітників наукового центру прикладних екологічних досліджень (Лазненко Д.О.).

⁷ Порядок ведення державного обліку і паспортизації відходів, затверджений Постановою КМУ від 1 листопада 1999 р. N 2034

⁸ Закон України «Про відходи»

МОН України	Програма управління відходами	Стор. 14
СумДУ		Версія 01

Завдання 1.2. Вдосконалення системи внутрішнього обліку утворення відходів та поводження з ними

За результатами інвентаризації відходів (захід 1.1.2) в СумДУ буде запроваджений первинний облік відходів з урахуванням вимог законодавства⁹.

Термін виконання: 2020 рік.

Відповідальний: проректор з адміністративно-господарської частини Положій А.М.

Діяльність за напрямом здійснюється із залученням співробітників наукового центру прикладних екологічних досліджень (Лазненко Д.О.).

Моніторинг результатів виконання здійснюється одноразово за кількісними ознаками щодо вжитих заходів із забезпечення дотримання вимог національного законодавства у сфері поводження з відходами за результатами виконання завдань 1.1 та 1.2.

Завдання 1.3. Розроблення положення про екологічний фонд СумДУ

Передбачається, що екологічний фонд СумДУ буде створений з метою акумулювання коштів для їх подальшого використання на реалізацію заходів екологічного спрямування.

Термін виконання: 2020 рік.

Відповідальні: проректор з науково-педагогічної роботи та фінансово-економічної діяльності Касьяненко В.О., керівник наукового центру прикладних екологічних досліджень Лазненко Д.О.

Ціль 2. Мінімізація обсягів утворення відходів

Запобігання утворенню відходів є найвищим пріоритетом в ієрархії методів поводження з відходами. Пріоритетом №2 є повернення використаних предметів на повторне використання для зменшення утворення відходів та споживання первинних ресурсів.

Зазначена ціль розглядається в розрізі управління споживанням паперу, пластику та предметів одноразового використання і утворення відповідних відходів, а також мінімізації утворення відходів електричного та електронного обладнання.

Завдання 2.1. Мінімізація обсягів використання первинного паперу

У якості шляхів зменшення обсягів використання первинного паперу розглядаються наступні варіанти:

- розширення застосування електронного документообігу, у т.ч. в навчальному процесі;
- переведення окремих навчальних завдань на роботи, що виконуються виключно в електронному вигляді та не потребують використання паперу;

⁹ Наказ Мінприроди від 07.07.2008 № 342 «Про затвердження типової форми первинної облікової документації № 1-ВТ «Облік відходів та пакувальних матеріалів і тари» та Інструкції щодо її заповнення»

МОН України	Програма управління відходами	Стор. 15
СумДУ		Версія 01

- заміщення первинного паперу вторинним де це можливо.

Захід 2.1.1. Розширення запровадження дистанційного та змішаного навчання

Термін виконання: постійно.

Відповідальні: перший проректор Карпуша В.Д., проректор з науково-педагогічної роботи Любчак В.О., проректор з науково-педагогічної роботи Бріжатиї О.В.

Моніторинг результатів виконання здійснюється щорічно за даними Інформаційної системи електронного навчання СумДУ за показником - кількість дисциплін, за якими запроваджено дистанційне та змішане навчання.

Захід 2.1.2. Розширення застосування внутрішнього електронного документообігу

Термін виконання: постійно.

Відповідальний: проректор з науково-педагогічної роботи Любчак В.О., начальник відділу документно-інформаційних комунікацій та контролю Акименко Л.В.

Моніторинг результатів виконання здійснюється щорічно за даними обліку внутрішнього документообігу у паперовому вигляді (дані відділу документно-інформаційних комунікацій та контролю) та обліку внутрішнього електронного документообігу (дані Центру інформаційних систем) за показниками:

- кількість документів внутрішнього електронного документообігу;
- частка внутрішнього документообігу, переведеного в електронний вигляд.

Завдання 2.2. Збільшення частки заміщення первинного паперу вторинним

Захід 2.2.1. Запровадження процедури повернення вторинного паперу з архіву на повторне використання структурними підрозділами СумДУ

Термін виконання: 2023 рік.

Відповідальні: перший проректор Карпуша В.Д., начальник відділу документно-інформаційних комунікацій та контролю Акименко Л.В.

Моніторинг результатів виконання здійснюється щорічно за показником - кількість вторинного паперу, переданого на повторне використання в структурні підрозділи СумДУ.

Облік здійснюється архівом СумДУ.

Захід 2.2.2. Закріплення на рівні СумДУ пріоритетів використання ксероксного паперу:

- *Пріоритет 1. Застосування електронного документообігу;*
- *Пріоритет 2. Використання вторинного паперу (чернеток);*
- *Пріоритет 3. Використання первинного паперу тільки в тих випадках, коли неможна використовувати електронний документообіг та вторинний папір.*

МОН України	Програма управління відходами	Стор. 16
СумДУ		Версія 01

Ієрархія пріоритетів використання паперу на рівні СумДУ закріплюється даною програмою.

Запровадження ієрархії пріоритетів використання паперу здійснюється шляхом виконання окремих заходів даної програми, інших програм та планів університету, спрямованих на розширення запровадження електронного документообігу та використання вторинного паперу.

Завдання 2.3. Мінімізація обсягів використання пластику (у т.ч. пластикової тари та пакувальних матеріалів)

У якості шляхів зменшення обсягів використання пластику розглядаються наступні варіанти:

- при виготовленні на замовлення СумДУ брендваної продукції, зокрема полімерних пакетів, надавати перевагу наступним варіантам матеріалів з нанесенням відповідних позначень на брендвану продукцію:
  - пластик, що біологічно розкладається;
  - папір, отриманий з переробленої макулатури.
- відмова від використання окремих товарів, пакувальних матеріалів тощо виготовлених з пластику чи окремих його видів (де це можливо) або зменшення обсягів їх використання;
- використання окремих товарів, виготовлених з пластику, повторно.

Прикладом може бути відмова від використання води в пластикових пляшках на офіційних заходах, замінивши її більш якісною фільтрованою водою в скляних графинах.

Передбачається, що крім позитивного екологічного ефекту, результати виконання завдання будуть мати, також, додатковий позитивний виховний ефект.

Завдання 2.4. Мінімізація обсягів використання предметів одноразового використання

У якості шляхів зменшення обсягів використання предметів одноразового використання розглядаються наступні варіанти:

- відмова від використання окремих товарів одноразового використання де це можливо;
- заміна предметів одноразового використання іншими багаторазовими.

Прикладом може бути стимулювання до використання термкружок особами, що навчаються та співробітниками СумДУ. Така практика вже застосовується і поширюється. В якості стимулюючого заходу, в буфетах СумДУ може бути встановлена різна вартість напоїв, що продаються в одноразових стаканчиках та у власний посуд. Подібна практика може бути запроваджена також в буфетах, що не належать СумДУ, але проваджують діяльність на території університету. Можуть бути запропоновані термкружки з логотипами СумДУ та мотивуючими слоганами.

МОН України	Програма управління відходами	Стор. 17
СумДУ		Версія 01

Заходи за завданнями 2.3 та 2.4 розробляються шляхом підготування та подання на розгляд відповідних пропозиції з боку співробітників СумДУ та осіб, що навчаються. Передбачається, що з наданих пропозицій будуть відбиратися заходи для подальшої реалізації.

Пропозиції, у відповідності до встановлених вимог, подаються до наукового центру прикладних екологічних досліджень. Аналіз можливості і доцільності реалізації заходів / проєктів здійснюється із залученням проректора або іншої відповідальної особи за напрямом діяльності.

Подібний підхід планується запровадити також, для залучення співробітників і осіб, що навчаються для розроблення та подання пропозицій за іншими напрямами програми, а також з інших питань екологічного спрямування, що стосуються діяльності СумДУ.

Терміни виконання:

- підготування вимог щодо форми пропозицій, правил їх подачі та відбору заходів для подальшої реалізації: грудень 2020 року;
- запровадження заходів / проєктів: постійно.

Відповідальні:

- за підготування вимог щодо форми пропозицій, правил їх подачі та відбору заходів для подальшої реалізації: перший проректор Карпуша В.Д., керівник наукового центру прикладних екологічних досліджень Лазненко Д.О.
- за реалізацію заходів / проєктів: проректори за напрямами діяльності.

Моніторинг результатів виконання здійснюється за наступними показниками:

- кількість реалізованих відповідних заходів / проєктів;
- кількісні показники реалізованих відповідних заходів / проєктів.

Завдання 2.5. Мінімізація обсягів утворення відходів електричного та електронного обладнання

Діяльність СумДУ пов'язана з використанням великої кількості комп'ютерної техніки, іншої оргтехніки, лабораторного обладнання тощо. Це електричне та електронне обладнання після виходу з експлуатації перетворюється на специфічні відходи, що потребують спеціального поводження.

Перетворення електричного та електронного обладнання на відходи може бути спричинено двома факторами: фізичний та/або моральний знос.

Зменшення обсягів утворення відходів електричного та електронного обладнання досягається шляхом підвищення ефективності використання відповідного обладнання (наприклад спільного використання). Розширення запровадження електронного документообігу призводить до зменшення потреби в принтерах та копіювальному обладнанні. Повторне використання обладнання або окремих його елементів дозволяє зменшувати обсяги утворення відповідних відходів та споживання первинних природних ресурсів.

МОН України	Програма управління відходами	Стор. 18
СумДУ		Версія 01

Захід 2.5.1. Розроблення пропозицій щодо розширення спільного використання оргтехніки

Захід 2.5.2. Реалізація заходів щодо розширення спільного використання оргтехніки (за результатами виконання заходу 2.5.1)

Термін виконання: грудень 2020 року.

Відповідальний: Проректор з науково-педагогічної роботи Любчак В.О.

Моніторинг результатів виконання здійснюється за наступними показником - реалізовані заходи / проекти щодо розширення спільного використання оргтехніки або обґрунтування щодо недоцільності таких заходів.

Завдання 2.6. Мінімізація обсягів утворення небезпечних відходів

Питання мінімізації утворення небезпечних відходів в програмі розглядається відносно утворення відпрацьованих люмінесцентних ламп, що містять пари ртуті та відносяться до небезпечних відходів.

Захід 2.6.1. Прийняття та формалізоване закріплення рішення щодо відмови від закупівлі нових люмінесцентних ламп

Термін виконання: травень 2020 року.

Відповідальний: проректор з інфраструктурного розвитку та ресурсного забезпечення Бойко Б.П.

Моніторинг результатів виконання здійснюється за показником - наявність формалізованого рішення щодо відмови від закупівлі нових люмінесцентних ламп.

Захід 2.6.2. Заміна люмінесцентних ламп на світлодіодні

Термін виконання: до повної заміни усіх люмінесцентних ламп.

Відповідальний: проректор з інфраструктурного розвитку та ресурсного забезпечення Бойко Б.П.

Моніторинг результатів виконання здійснюється за показником - кількість люмінесцентних ламп, замінені на світлодіодні.

Ціль 3. Збільшення частки відходів, що направляються на перероблення

Перероблення відходів є пріоритетом поводження з відходами 3 рівня.

Національною стратегією управління відходами в Україні до 2030 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 820-р. передбачено збільшення обсягів відходів, що спрямовуються на перероблення до 50% до 2030 року.

Згідно ст. 17 Закону України «Про відходи» до обов'язків суб'єктів господарської діяльності у сфері поводження з відходами відноситься забезпечення повного збирання, належного зберігання та недопущення знищення і псування відходів, для утилізації яких в Україні існує відповідна технологія, що відповідає вимогам екологічної безпеки.

Згідно ст. 33 Закону України «Про відходи» забороняється змішування чи захоронення відходів, для утилізації яких в Україні існує відповідна технологія.

МОН України	Програма управління відходами	Стор. 19
СумДУ		Версія 01

Завдання 3.1. Вдосконалення роздільного збирання ресурсоцінних відходів

Завданням вдосконалення системи роздільного збирання ресурсоцінних відходів є максимальне їх відокремлення від інших відходів у джерела утворення, тимчасове накопичення «товарної партії» та передача спеціалізованим організаціям для подальшого перероблення. Важливим є недопущення (або мінімізація) потрапляння ресурсоцінних компонентів в змішані відходи. Для цього створюється необхідне технічне забезпечення системи збирання та запроваджуються відповідні процедури.

Захід 3.1.1. Розроблення та запровадження процедури організації роздільного збирання паперу

У всіх кабінетах повинні бути встановлені спеціалізовані контейнери для збирання використаного ксероксного та іншого паперу.

Контроль за дотримання вимог щодо роздільного збирання на місцях може бути покладений на прибиральниць.

У структурних підрозділах, що мають декілька приміщень, може бути визначено локальне місце тимчасового накопичення паперу. В окремих випадках таке місце може бути одне на поверх або спільне для декількох структурних підрозділів. Визначене місце облаштовується спеціалізованими контейнерами більшої ємності для збирання паперу.

З локальних місць тимчасового накопичення папір доставляється до централізоване місця (пункту) тимчасового накопичення паперу для подальшого передавання на макулатуру.

Кошти отримані за реалізовану макулатуру можуть зараховуватися на окремий субрахунок СумДУ (екологічний фонд СумДУ) з подальшим їх цільовим використанням згідно розробленого положення.

Термін виконання: травень 2020 року.

Відповідальні: проректор з адміністративно-господарської частини Положій А.М., керівник наукового центру прикладних екологічних досліджень Лазненко Д.О.

Моніторинг результатів виконання здійснюється за показником - наявність діючої відповідної процедури.

Захід 3.1.2. Забезпечення робочих місці та місць тимчасового накопичення спеціалізованими контейнерами роздільного збирання паперу

Термін виконання: вересень 2020 року.

Відповідальний: проректор з адміністративно-господарської частини Положій А.М.

Моніторинг результатів виконання здійснюється за показником - забезпеченість робочих місць контейнерами для роздільного збирання паперу.

МОН України	Програма управління відходами	Стор. 20
СумДУ		Версія 01

Захід 3.1.3. Забезпечення функціонування системи роздільного збирання паперу у відповідності до встановленої процедури за результатами виконання заходу 3.1.1

Термін виконання: постійно.

Відповідальний: проректор з адміністративно-господарської частини Положій А.М.

Моніторинг результатів виконання здійснюється за показниками:

- дотримання встановленої процедури (за результатами вибіркового внутрішнього аудиту та / або соціального опитування);
- кількість паперу, переданого на макулатуру.

Захід 3.1.4. Визначення видів пластику для яких буде організоване роздільне збирання

У університеті планується організувати роздільне збирання окремих видів пластику, а саме тих, що мають ринкову вартість, як вторинна сировина та які системно утворюються в університеті в обсягах за яких їх роздільне збирання є доцільним.

Термін виконання: травень 2020 року.

Відповідальний: проректор з адміністративно-господарської частини Положій А.М.

Моніторинг результатів виконання здійснюється за показником - результати аналізу доцільності роздільного збирання відходів пластику (за видами), що утворюється в СумДУ.

Захід 3.1.5. Організація роздільного збирання пластику з урахуванням результатів виконання заходу 3.1.4

Термін виконання: вересень 2020 року.

Відповідальний: проректор з адміністративно-господарської частини Положій А.М.

Моніторинг результатів виконання здійснюється за показником - кількість полімерних відходів роздільно зібраних і переданих на перероблення.

Захід 3.1.6. Розроблення та запровадження процедури збирання та передачі одноразових стаканчиків, що утворюються на території СумДУ на перероблення

Термін виконання: вересень 2020 року.

Відповідальний: проректор з адміністративно-господарської частини Положій А.М.; проректор з науково-педагогічної роботи та організації позанавчальної діяльності Король О.В.

Моніторинг результатів виконання здійснюється за показником - кількість одноразових стаканчиків переданих на перероблення.

Завдання 3.2. Компостування біовідходів

Захід 3.2.1. Створення пілотного майданчику компостування біовідходів

На першому етапі планується створення пілотного майданчику

МОН України	Програма управління відходами	Стор. 21
СумДУ		Версія 01

компостування біовідходів з подальшим розширенням позитивного досвіду. Пілотний майданчик може використовуватися для дослідження процесу компостування (інтенсифікації процесу, підвищення якості компосту тощо) з залученням студентів під науковим керівництвом співробітників кафедри прикладної екології. Оформлення майданчику з компостування біовідходів у вигляді демонстраційної зони буде сприяти популяризації застосування екотехнологій.

Отриманий компост буде використовуватися у зеленому господарстві СумДУ.

Термін виконання:

- I етап: квітень 2020 року;
- II етап: 2021 рік.

Відповідальний: Проректор з адміністративно-господарської частини Положій А.М.

Моніторинг результатів виконання здійснюється за показником - кількість отриманого компосту, тонн.

Завдання 3.3. Повторне використання та перероблення відходів електронного та електричного обладнання

Організація управління відходами електронного та електричного обладнання здійснюється за двома потоками:

- комп'ютерна та інша оргтехніка (або окремі її елементи), що втратили свої експлуатаційні властивості та не можуть використовуватися для експлуатації за попереднім призначенням;
- інші відходи електронного та електричного обладнання, що не охоплюють комп'ютерну і оргтехніку (побутова техніка, станки, електроінструмент, електрообладнання їдальнь тощо).

Зменшення кількості утворення відходів електронного та електричного обладнання забезпечується шляхом організації повторного використання комп'ютерної та іншої оргтехніки (або окремих її елементів), що втратили свої експлуатаційні властивості та не можуть використовуватися для експлуатації за попереднім призначенням. Така техніка підлягає обстеженню щодо необхідності та доцільності її ремонту, можливості подальшого використання в цілому або окремих елементів.

Ті одиниці комп'ютерної та іншої оргтехніки, що не можуть бути повторно використані, підлягають передачі спеціалізованим організаціям для подальшої утилізації.

Інші види відходів електронного та електричного обладнання, що не охоплюють комп'ютерну і оргтехніку, також підлягають передачі спеціалізованим організаціям для подальшої утилізації.

Для виконання завдання за Центром технічного обслуговування інформаційних систем закріплюються наступні повноваження:

- обстеження комп'ютерної техніки та іншої оргтехніки (включаючи окремі елементи техніки), що втратили свої експлуатаційні властивості, з метою

МОН України	Програма управління відходами	Стор. 22
СумДУ		Версія 01

визначення тих одиниць техніки або її конструктивних елементів, що не можуть мати подальшого використання та підлягають передачі спеціалізованим організаціям на подальшу утилізацію чи видалення;

- повернення на повторне використання тієї комп'ютерної техніки та іншої оргтехніки (включаючи окремі елементи техніки), що були визначені при обстеженні, як придатні для використання або були відновлені в результаті ремонту;
- організація передачі спеціалізованим організаціям на подальшу утилізацію чи видалення комп'ютерної та іншої оргтехніки (включаючи окремі елементи техніки), що втратили свої експлуатаційні властивості та не можуть мати подальшого використання.

Адміністративно-господарською частиною забезпечується передача спеціалізованим організаціям на утилізацію відходів електронного та електричного обладнання, що не охоплюють комп'ютерну і оргтехніку.

Захід 3.3.1. Розроблення та прийняття положення про закріплення за Центром технічного обслуговування інформаційних систем вище наведених повноважень

Для виконання заходу за необхідності розробляються порядки та правила організації діяльності у сфері поводження з відходами електричного та електронного обладнання (комп'ютерної та іншої оргтехніки).

Термін виконання: травень 2020 року.

Відповідальний: Проректор з науково-педагогічної роботи Любчак В.О.; начальник, завідувач лабораторії мережевих технологій забезпечення навчального процесу та наукової роботи Дедков А.Л.

Моніторинг результатів виконання здійснюється за показником - наявність прийнятого положення.

Захід 3.3.2. Забезпечення функціонування системи поводження з відходами електричного та електронного обладнання (комп'ютерна та інша оргтехніка)

Функціонування системи поводження з відходами електричного та електронного обладнання (комп'ютерна та інша оргтехніка) здійснюється відповідно до положення, правил, порядків розроблених за результатом виконання заходу 3.3.1.

Термін виконання: постійно.

Відповідальний: Проректор з науково-педагогічної роботи Любчак В.О.; начальник, завідувач лабораторії мережевих технологій забезпечення навчального процесу та наукової роботи Дедков А.Л.

Моніторинг результатів виконання здійснюється за наступними показниками:

- кількість одиниць електричного та електронного обладнання, що направлені на повторне використання;

МОН України	Програма управління відходами	Стор. 23
СумДУ		Версія 01

- кількість одиниць та вага електричного та електронного обладнання, що передані спеціалізованим організаціям для подальшої утилізації чи видалення.

Захід 3.3.3. Розроблення та прийняття порядку про організацію поводження з відходами електричного та електронного обладнання, що не охоплюють комп'ютерну і оргтехніку

Термін виконання: вересень 2020 року.

Відповідальний: проректор з інфраструктурного розвитку та ресурсного забезпечення Бойко Б.П.

Моніторинг результатів виконання здійснюється за показником - наявність прийнятого положення;

Захід 3.3.4. Забезпечення функціонування системи поводження з відходами електричного та електронного обладнання, що не охоплюють комп'ютерну і оргтехніку

Функціонування системи поводження з відходами електричного та електронного обладнання, що не охоплюють комп'ютерну і оргтехніку здійснюється відповідно до положення, розробленого за результатом виконання заходу 3.3.3.

Термін виконання: постійно.

Відповідальний: проректор з інфраструктурного розвитку та ресурсного забезпечення Бойко Б.П.

Моніторинг результатів виконання здійснюється за наступними показником - кількість одиниць та вага електричного та електронного обладнання, що передані спеціалізованим організаціям для подальшої утилізації чи видалення.

Ціль 4. Розвиток інформаційно-просвітницької, методичної та консалтингової підтримки з боку СумДУ діяльності органів влади, суб'єктів господарювання, громадськості та інших зацікавлених сторін, що відноситься до сфери управління відходами

Завдання 4.1. Інформаційно-просвітницька діяльність, орієнтована на співробітників та осіб, що навчаються у СумДУ, а також широкі кола громадськості

Захід 4.1.1. Роз'яснення співробітникам та особам, що навчаються у СумДУ цілей, планів діяльності, встановлених правил та процедур у сфері поводження з відходами

Виконання завдання включає:

- виготовлення матеріалів інформаційно-просвітницького характеру (відеоматеріалів; виготовлення інформаційних табличок тощо);
- проведення цільового інформування відповідних сторін (у т.ч. інформування співробітників через розсилку електронною поштою;

МОН України	Програма управління відходами	Стор. 24
СумДУ		Версія 01

інформування співробітників через ректорати, оперативні наради, засідання кафедр тощо; інформування студентів через органи студентського самоврядування тощо).

Термін виконання: постійно.

Відповідальні: проректори за напрямами діяльності.

Моніторинг результатів виконання здійснюється за результатами тематичного соціального опитування співробітників та осіб, що навчаються.

Захід 4.1.2. Інформування про досягнуті результати за напрямами програми

Інформування про досягнуті результати за напрямами програми здійснюється шляхом формування відповідних публічних звітів (у т.ч. забезпечення доступу до такої інформації через сайт СумДУ), включення відповідних даних в матеріали інформаційно-просвітницького характеру тощо.

Термін виконання: постійно.

Відповідальний: керівник наукового центру прикладних екологічних досліджень Лазненко Д.О., проректори за напрямами.

Моніторинг результатів виконання здійснюється за результатами аналізу доступності узагальнених даних про результати реалізації Програми.

Захід 4.1.3. Участь в інформаційних акціях, просвітницьких заходах тощо, присвячених питанням ефективного використання ресурсів та поводження з відходами

Термін виконання: постійно.

Відповідальні: проректори за напрямами діяльності.

Завдання 4.2. Наукова, експертна та інша підтримка і надання послуг органам влади та суб'єктам господарювання

Захід 4.2.1. Участь фахівців СумДУ в нарадах, робочих групах, професійних об'єднаннях тощо, які стосуються ефективного використання ресурсів та поводження з відходами

Термін виконання: постійно.

Захід 4.2.2. Надання фахівцями СумДУ органам влади, суб'єктам господарювання іншим організаціям та установам консультацій і пропозицій щодо вирішення конкретних проблем та завдань, що стосуються ефективного використання ресурсів та поводження з відходами

Термін виконання: постійно.

Відповідальний: проректор з наукової роботи Черноус А.М.

Захід 4.2.3. Виконання наукових та науково-технічних робіт, розробок, надання послуг, що стосуються питань управління відходами

Відповідальний: начальник науково-дослідної частини Курбатов Д.І.

Моніторинг результатів виконання здійснює проректор з наукової роботи Черноус А.М.

МОН України	Програма управління відходами	Стор. 25
СумДУ		Версія 01

Додаткові механізми досягнення встановлених цілей

У якості додаткового механізму досягнення встановлених цілей розглядається залучення співробітників та студентів СумДУ до розроблення та реалізації проектів за напрямками програми.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ СУПРОВОДЖЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

Управління реалізацією програми здійснюється шляхом включення відповідальними виконавцями в свої плани поточної діяльності відповідних заходів програми з подальшим їх виконанням.

Загальна координація діяльності та внутрішній контроль щодо реалізації програми покладається на керівника наукового центру прикладних екологічних досліджень Лазненка Д.О.

Планування необхідного ресурсного забезпечення для реалізації програми здійснюється у розрізі окремих заходів при розробленні конкретних рішень щодо їх реалізації.

При реалізації діяльності за програмою необхідно забезпечувати постійне поліпшення екологічних показників у сфері управління відходами.

Моніторинг реалізації програми здійснюється наступним чином.

Відповідальні виконавці щорічно в термін до 10 січня наступного року надають керівнику наукового центру прикладних екологічних досліджень дані щодо реалізації відповідних заходів за показниками, визначеними програмою, або в загальному вигляді відносно реалізації заходів, за якими не встановлені кількісні показники моніторингу. Для тих заходів, що не були виконані, зазначається причина невиконання.

Керівник наукового центру прикладних екологічних узагальнює результати виконання програми в цілому у вигляді звіту. За результатами аналізу діяльності готуються пропозиції щодо внесення змін та доповнень до програми, які також включаються до щорічного звіту.

Звіт подається ректору СумДУ в термін до 01 лютого.

Результати виконання програми, а також пропозиції щодо внесення змін та доповнень до неї раз на рік розглядаються на засіданні вченої ради СумДУ.

Результати виконання Програми мають публічний характер і доводяться до відома співробітників СумДУ та осіб, що навчаються.

Схвалено вченою радою СумДУ
Протокол №11 від 16 квітня 2020 року

Голова вченої ради

Анатолій ВАСИЛЬЄВ

Секретар

Анатолій РУБАН

Відповідальний за укладання
Програми управління відходами
керівник наукового центру
прикладних екологічних досліджень

Дмитро ЛАЗНЕНКО

ПОГОДЖЕНО:

Перший проректор	_____	Василь КАРПУША
Проректор з інфраструктурного розвитку та ресурсного забезпечення	_____	Богдан БОЙКО
Проректор з науково-педагогічної роботи	_____	Олександр БРІЖАТИЙ
Проректор з науково-педагогічної роботи та фінансово-економічної діяльності	_____	Володимир КАСЬЯНЕНКО
Проректор з науково-педагогічної роботи та організації позанавчальної діяльності	_____	Олена КОРОЛЬ
Проректор з науково-педагогічної роботи, міжнародної діяльності та технічного забезпечення	_____	Володимир ЛЮБЧАК
Проректор з адміністративно-господарської частини	_____	Анатолій ПОЛОЖІЙ
Проректор з наукової роботи	_____	Анатолій ЧОРНОУС
Начальник відділу документно-інформаційних комунікацій та контролю	_____	Любов АКИМЕНКО
Начальник, завідувач лабораторії мережевих технологій забезпечення навчального процесу та наукової роботи	_____	Андрій ДЄДКОВ
В.о. студентського ректора	_____	Анастасія ЛОР